

ผลการดำเนินงานควบคุมโรคเรื้อน ปี พ.ศ. 2555 (1 ม.ค.55- 31ธ.ค.55)

ตัวชี้วัดการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคเรื้อนประเทศไทยในปัจจุบัน คือ การลดอัตราความพิการระดับ 2 ในผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ โดยในปี 2558 จะต้องลดอัตราความพิการให้ได้ร้อยละ 50 ต่อแสนประชากร ในการดำเนินกิจกรรมงานควบคุมโรคเรื้อนให้บรรลุตัวชี้วัดจะต้องประกอบไปด้วยหลายๆ กิจกรรม เช่น การค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่แบบตั้งรับในทุกพื้นที่ (Passive Case Finding) และการค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่เชิงรุก (Active Case Finding) ในพื้นที่ที่มีข้อบ่งชี้ทางระบาดวิทยาของโรคเรื้อน

ผลการดำเนินงานควบคุมโรคเรื้อนที่ผ่านมาพบว่า อัตราความชุกระดับประเทศ ระดับเขต และระดับจังหวัดลดลงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงอัตราการค้นพบผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ในระดับประเทศก็ลดลงด้วยเช่นกัน ในปี พ.ศ. 2555 มีผู้ป่วยโรคเรื้อนขึ้นทะเบียนรักษาทั่วประเทศ 627 ราย คิดเป็นอัตราความชุก 0.10 รายต่อหมื่นประชากร เป็นผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่จำนวน 237 ราย คิดเป็นอัตราการค้นพบผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ 0.36 รายต่อแสนประชากร เขตพื้นที่เครือข่ายบริการที่ 9 มีผู้ป่วยโรคเรื้อนที่ขึ้นทะเบียนรักษาจำนวน 122 ราย คิดเป็นอัตราความชุก 0.18 รายต่อหมื่นประชากร เป็นผู้ป่วยโรคเรื้อนที่ขึ้นทะเบียนใหม่ จำนวน 60 ราย คิดเป็นอัตราการค้นพบผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ 0.91 รายต่อแสนประชากร ในผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่นี้เป็นผู้ป่วยชนิดเชื้อมาก จำนวน 40 ราย (ร้อยละ 66.66) ชนิดเชื่อน้อย จำนวน 20 ราย (ร้อยละ 33.33) และมีความพิการระดับ 2 จำนวน 12 ราย (ร้อยละ 20.00)

ตาราง 1 จำนวนผู้ป่วยโรคเรื้อนที่ขึ้นทะเบียน จำแนกตามชนิดการรักษา ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่จำแนกตามตัวชี้วัดที่เป็นเด็ก พิการเกรด 2 และ P/D Ratio ปี พ.ศ. 2555

จังหวัด	ผู้ป่วยขึ้นทะเบียน				ผู้ป่วยใหม่						P/D Ratio
	MB	PB	รวม	PR/ หมื่น	MB	PB	รวม	DR/ แสน	เด็ก (ร้อยละ)	พิการเกรด 2 (ร้อยละ)	
นครราชสีมา	37	5	42	0.16	15	9	24	0.93	-	3 (12.50)	1.75
ชัยภูมิ	16	-	16	0.14	4	2	6	0.53	1 (16.67)	1 (16.67)	2.67
บุรีรัมย์	25	5	30	0.19	5	4	9	0.57	2 (22.22)	1 (11.11)	3.33
สุรินทร์	29	5	34	0.25	16	5	21	1.52	-	7 (33.33)	1.62
รวม	107	15	122	0.18	40	20	60	0.91	3 (5)	12 (20.00)	2.03

จังหวัดที่มีอัตราผู้ป่วยใหม่พิการระดับ 2 มากที่สุดคือจังหวัดสุรินทร์ 7 ราย (ร้อยละ 33.33) จังหวัดนครราชสีมา 3 ราย (ร้อยละ 12.50) จังหวัดชัยภูมิ 1 ราย (ร้อยละ 16.67) และจังหวัดบุรีรัมย์ 1 ราย (ร้อยละ 11.11) แสดงให้เห็นว่ายังมีผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาที่ล่าช้า (Backlog) และจังหวัดชัยภูมิ บุรีรัมย์ พบผู้ป่วยรายใหม่ที่เป็นเด็กซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบางพื้นที่ยังมีการแพร่ระบาดของเชื้อโรคเรื้อนอยู่ (Current active transmission) จังหวัดบุรีรัมย์ มีค่า P/D Ratio มากกว่า 3 แสดงให้เห็นว่ามีการค้นพบผู้ป่วยใหม่บ่อย ในขณะที่เดียวกันก็มีผู้ป่วยค้างทะเบียน

ตาราง 2 จำนวนผู้ป่วยใหม่จำแนกตามตัวชี้วัดทางระบาดวิทยาโรคเรื้อนและอัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ แยกรายจังหวัด ปี พ.ศ. 2551 –2555 (1 มกราคม- 30 ธันวาคม 2555)

จังหวัด	ปี พ.ศ.				
	2551	2552	2553	2554	2555
นครราชสีมา					
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก	6	10	12	10	15
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื่อน้อย	4	5	8	4	9
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่เป็นเด็ก	0	3	3	0	-
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่พิการเกรด 2	0	1	2	1	3
	(0)	(6.67)	(10)	(7.14)	(12.50)
- อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (ต่อแสนประชากร)	0.39	0.58	0.78	0.54	0.93
ชัยภูมิ					
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก	19	13	10	11	4
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื่อน้อย	9	6	3	8	2
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่เป็นเด็ก	0	0	0	1	1
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่พิการเกรด 2	5	3	1	1	1
	(17.86)	(15.79)	(7.69)	(5.26)	(16.67)
- อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (ต่อแสนประชากร)	3.39	1.69	1.16	1.68	0.53

จังหวัด	ปี พ.ศ.				
	2551	2552	2553	2554	2555
บุรีรัมย์					
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก	9	27	16	14	5
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชือน้อย	4	13	7	9	4
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่เป็นเด็ก	0	2	2	1	2
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่พิการเกรด 2	0	4	2	4	1
	(0)	(10)	(8.70)	(17.39)	(11.11)
- อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (ต่อแสนประชากร)	0.85	2.59	1.49	1.47	0.57
สุรินทร์					
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก	8	5	19	7	16
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชือน้อย	2	3	2	3	5
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่เป็นเด็ก	0	1	3	0	-
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่พิการเกรด 2	2	4	3	0	7
	(20)	(50)	(13.64)	0	(33.33)
- อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (ต่อแสนประชากร)	0.65	0.58	1.60	0.72	1.62
ภาพรวมของเขต 5					
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก	42	55	55	42	40
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชือน้อย	19	27	24	24	20
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่เป็นเด็ก	0	6	7	2	3
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่พิการเกรด 2	7	12	7	6	12
	(11.48)	(14.63)	(8.85)	(9.09)	(20.00)
- อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (ต่อแสนประชากร)	0.93	1.24	1.20	0.99	0.91

ข้อเสนอแนะ

1. จากการที่แนวโน้มของผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่มีอัตราคงที่ และอัตราความพิการเกรด 2 ที่เพิ่มขึ้นมากกว่าปีที่แล้ว จากร้อยละ 9.09 เป็นร้อยละ 20 ดังนั้นทุกพื้นที่ที่ควรเน้นการดำเนินงานค้นหาเชิงรับ ได้แก่ การให้ความรู้เรื่องโรคเรื้อนแก่ชุมชน การพัฒนาเจ้าหน้าที่ที่ทำการตรวจรักษาผู้ป่วยที่สถานีนามัย และโรงพยาบาลชุมชนให้สามารถตรวจคัดกรองผู้ป่วยโรคเรื้อนและส่งไปรับการวินิจฉัยรักษาที่โรงพยาบาลจังหวัด (Node) ได้
2. สำหรับพื้นที่ที่มีผู้ป่วยใหม่ที่เป็นเด็ก หรืออำเภอเป้าหมาย ควรดำเนินการค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่แบบเร็ว (Rapid village Survey: RVS) เป็นระยะเวลา 10 ปี นับจากวันที่ขึ้นทะเบียนรักษา
3. พื้นที่ที่มีค่า P/D Ratio มากกว่า 3 ควรดำเนินการ clear register และเร่งรัดกิจกรรมค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่